

mond Hanusz István igazgató. Zene. Alkalmi költemény és beszéd az ifjuság részéről. A tanári testület nevében Dr. Szántó Kálmán üdvözlő a tanári működésének 30. esztendejét betöltött igazgatót. Az ünnepelt arcképének leleplezése. Egyéb üdvözlések. — Ének zenekiséréssel. Banket. Az intézet volt növendékeinek a programban egy pont fentartatik. Tervbe van véve az elhunyt tanárok sírjainak megkoszorúzása, a város nevezetességeinek megtekintése stb. A volt növendékektől mikénti hozzájárulásukra nézve mielőbb tudósítást kér a tanári kar. Junius 4-én: Tornaverseny és nyári multság a városi műkertben. Kivonulás a műkertbe az iskola-épületből. Gyakorlatok és versenyek az e célra elkerített helyen. Táncmultság.

A rozsnói ág. ev. főgymn. Petőfi köre e hó 12-én tartotta huszonnegyedik rendes ülését Jurin Andor VIII. oszt. tanuló ifjúsági elnök vezetése alatt. Az ülés lefolyása a következő volt: 1. Szent-Andrássy Elemér VIII. oszt. bírálja a «Sikertelen vadászat» című költeményt. A mű elvetést (IV.) a bírálat pedig dicséretet nyert (I.) 2. Schwarcz Bertalan VII. oszt. bírálja a «Szülői háznál» című idyllt. A kör a művet tudomásul veszi. (II.) a bírálatot pedig megdicséri. 3. Okályi Géza VII. oszt. bírálja a «Fohász» című dithyrambot, mely a harmadik érdemfokozatra (tudomásul vétel) emeltetett. A bírálat dicséretben (I.) részesült. 4. Kiss Dezső VII. oszt. bírálja a «A nemzethez» című költeményét szavalja második rangú (méltánylás) eredménnyel. 5. Kármán Ernő VII. oszt. szavalja «Rákóczi»-t Petőfi Sándortól: A szavaltat a kör méltányolja. 6. Hricz Dániel VII. oszt. szavalja «Szeretem a nőket» című monológot harmadrangú eredménnyel. 7. Pavlovits István VIII. oszt. szavalja Volumnia beszédét Schakespeare «Coriolán»-ából. A szavaltat a kör éljenzések között megdicséri.

Diákok kirándulása a dobsinai jégbarlangba. A rozsnói róm. kath. főgymnázium ifjúságával tanulságos kirándulást rendez a pünkösdi ünnepek alatt Komoróczy Miklós tornatanár, elvezetvén tanítványait a páratlan szépségű dobsinai jégbarlangba. A diáksereg Rozsnótól Dobsináig vonaton teszi meg az utat. Dobsinán meghálnak, aztán korán reggel a vadregényes sztraczenai völgyön keresztül gyalogosan teszik meg a négy órai utat a barlangig. A barlang nagytermében korecsolyázni is fog a fiatalság.

Az újvidéki főgymn. Vörösmarty-köre apr. 28-án tartott gyűlésén Füstös Gyula 8. o. t.

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

felolvassván a jegyzőkönyvet, Jánosi Boldizsár 8. o. t. titkár a «Királyi tett» cz. költeményt bírálatra adja. «A görögök drámaköltészete» cz. munkát Jánosi B. megbíralván, azt első fokra érdemesíti. Vele szemben Menkovics D. 7. o. t. kimutatja, hogy a munka plagium. A kérdéshez hozzá szólnak Raffai, Steinfeld, mire az elnök-tanár a vitát berekeszti s a munkát elveti. Dudás J. Garay Kontját szavalja: Stolczer J. A «Mint lehullt a fának sárga levele» cz. verset második fokra ajánlja. Szerzője Radimetzky Béla 7. o. t. Schweiger Zs. «Mikes Kelemen emléke» cz. munkát megdicséri. Szerzője Jánosi Boldizsár. A «Tres faciunt collegium» cz. munkát bírálja, Tóht Elemér 8. o. t. felolvasásra itéli. Szerzője Schweiger Zs. 8. o. t. A «Bucusi anyántól» cz. vers teljes kidolgozás végett szerzőjének visszaadatik. Németh 8. o. t. könyvtáros jelenti, hogy a kör könyvtára 14 könyvvel szaporodott.

A Tanulók Lapja szerkesztősége május 1-től kezdve a Kosmos műintézet épületébe helyeztetvén át, figyelemztetjük olvasóinkat, hogy ezentúl minden küldeményt VI., Aradi-utca 8. sz. alá czimezzenek.

Szerkesztői üzenetek.

Huszár Gy. N-Körös. A szocializmus igazi mibenlétét maguk a szocialisták sem tudják. A szocialisták nagyobb bért, általános szavazati jogot és 8 órai munkaidőt akarnak. Bódog J. ur szívesen ad mutatványszámot. Czime: B. J. Bpest. Központi távirda. A czime tekintetes. A másik kérését nem teljesíthetjük. Janisch A. Eperjes. Az ön által kitüzendő pályázatra vonatkozólag privát értesítést küldünk. A latin anthológiához nincs praeparatio. H. G. Böszörmény. Olyan nagy dolgot kér, amit nem teljesíthetünk. Mult évfolyamunkban egy olyan téma van. Rendelje meg azt, ára füzve 2 ft. A pénzt előre be kell küldeni. 1535. előfizető. Az Irod. tört. közlemények 1891-ben indult meg. Az idézetek tára nem folyóirat, hanem egy nagy munka. Ébinger J. Szeged. Az «Ilonka» nem fog megjelenni, mert 1. nem lapunkba való, 2. mert szerintünk nem is eredeti munka. Junk K. A czikkeket küldje be, ha jók, közöljük, ha nem lapunkba való, elvetjük. Grosz S. Szatmár. A Történeti Album hiányzó számaikat készpénzért nem lehet megkapni, csak úgy kaphatja meg, ha januártól kezdve előfizet. Hiszen a lap is csak akkor lesz egész, ha az első számtól kezdve bírja. Lakásának változtatását ne most jelentse be, hanem akkor, a mikor hazamegy vakációzni, mert addig evidenciában tartani nagyon bajos. D. J. Eperjes. A rimek nagyon gyengék, maga a tárgy elég jó. H. J. Szeged. Jó bizonyítvány kell hozzá s írjon az intézet igazgatójának már most, írja meg, milyen volt a husvétii értesítője s kérjen bővebb felvilágosítást ö tőle. Valószínűleg a megyés püspök veszi fel a növendékeket. Írja meg az eredményt nekünk s esetleg mi majd megmondjuk, hogy kinek a pártfogásához folyamodjék. K. A. Nem jobb lesz Kemény helyett Székely? Ha Bpestre jön, fölkeressen.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:	SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Egész évre	4 ft.	Dr. RUPP KORNÉL	Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
Fél évre	2 ft.	főgymnasiumi tanár.	
Negyed évre	1 ft.		
Megjelenik minden vasárnap.		Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda részvenytársaság.	HIRDETÉSEK felvetetnek és jutányosan számíttatnak.

DR. NÉMETH ANTAL

győrtankerületi főigazgató.

Azok, a kik Sopronban, Győrben, Pápán, összes tárgyait, épp oly humánus és igazságos Szombathelyen, Kőszegen járnak iskolába, bi- a döntő pillanatokban. Csak mi, tanárok tudjuk, hogy egy-egy elégségesnek minő története van! A főigazgató jó szíve hozzáadta a mérlegen azt, a mi a tudásból hiányzott s az ifju így «érett» csak meg!

Dr. Németh Antal 1838. január 17-én Vas megyében, Beiczen született, hol atyja néptanító volt. A kis fiu korán arvaságra jutván, sokat küzdött már tanuló korában és 3-ik osztályos korától kezdve más fiuk tanításával tartotta fenn magát. Iskoláit Szombathelyen, Győrött, Nagyszombathban s Esztergomban végezte kitünő sikerrel. Egyetemi tanulmányai befejezésével 1860-ban a budai főreálban, majd a főgimnáziumban működött mint

Akkor még nagyobb volt a kerülete s így ritkábban láthattuk, de örültünk, ha jött. Nagyon tudott velünk bánni, mintha csak érezte volna, hol nehéz az egyik vagy másik studium, s mikor akar rajtunk a tanár egy kicsit nyomni: ott az ő jóságos szava a mi megmentésünkre készen állt. Hányan köszönhetik neki az érettségi bizonyítványt ama 17 év alatt, mióta főigazgató, csak ő tudná megmondani. A mily alapos és képzett ember dr. Németh főigazgató s a mily kitünően tudja a gimnázium

tanár, 1861-ben pedig a pozsonyi főgimnáziumhoz helyezték át, hol 1872-ig maradt. Ekkor esztergomi tanfelügyelővé nevezetett ki, —

1878-ban pedig a győri tankerület főigazgatója lett. Időközben kir. tanácsosi czímet, 1894-ben pedig a beiczi előnévvel magyar nemességet kapott.

Dr. Németh már a hatvanas években nagyfoku irodalmi munkásságot fejtett ki, főleg tanügyi dolgozataival keltve föltűnést, melyek eleinte a Tanodai Lapokban, később minden tanügyi lapban jelentek meg. Irt ezenkívül segédkönyveket is. Alig van iskola, a hol az ő latin szótárait nem használnák; történelmi zsebszótárának pedig az érettségire készülők vehetik jó hasznát.

Irodalmi munkásságának felsorolása lehetetlen. Irt társadalmi, tanügyi, bölcsészeti, matematikai s irodalmi tanulmányokat. Egyik munkájáért a török Medjidie-rendet kapta elismerésül.

A közügyekben s társadalmi életben mind Pozsonyban, mind Győrben nagy szerepet játszott. Pozsonyban az ő kezdeményezésére indult meg az elemi iskolák magyarosítása. Győrben az ő buzgólkodásának köszöni létét az orsolták leányiskolája. Nincs a társadalmi életnek

olyan nevezetes akciója, melyben neki ne jutna oroszlanrész. Szóval, írásban, tettel mindenütt buzdít, lelkesít, tesz, a hol a közjó előmozdításáról van szó. Győrben felolvasásokat tartott az iskolák egészségügyi viszonyairól, az emberi élet meghosszabbítását elősegítő eszközökről, az idegességről, a kurucz költészetről, — mely felolvasásokon a város intelligenciája siet részt venni, mert azok hasznosak, tanulságosak.

Neki jutott osztályrészül ama szerencse, hogy József Ágost főherceg, a ki a győri főgimnáziumban tett vizsgálatokat, ő előtte tette le az érettségi vizsgát. Ennek emlékére adta ki erre az érettségi vizsgálatra vonatkozó emlékkönyvecskét.

Talán hosszasan is foglalkoztunk dr. Németh főigazgató ur életrajzával, de szívesen tettük. A hála és szeretet köt bennünket is hozzá, melynek eme pár sorban nem tudunk méltó kifejezést adni.

Őszinte szívből kívánjuk ő nagyságának, hogy őt, mint a tanügy és ifjuság legőszintébb jó-akaróját, a Gondviselés tartsa meg sokáig jó erőben, boldogságban. *r. k.*

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

BUDAI EZSAIÁS.

(1766—1841.)

Budai E. ref. tanár 1766 május 7-én született Pécsen. Iskoláit a debreczeni kollégiumban mint árva, önéreje és szorgalmára támaszkodva végezte s oly szorgalmas és kitűnő tanuló volt, hogy már tanuló korában könyvtárórré, a német és francia nyelv tanítójává, majd a latin költészeti osztály és a hetedik osztály tanítójává tették; tanárát, Sinaít távolléte alatt a történet tanításában helyettesítette. Tanulmányai végeztével külföldi egyetemekre ment s Göttingában bölcsészettudori czímet nyervén, vissza-

tért Debreczenbe, hol a történet és klasszikus nyelvek tanszékét 1794. november 1-én elfoglalta.

A debreczeni főiskola új kora vele kezdődik. Ő hozta be oda az új tantervet és rendszert, s midőn mindenütt latinul tanítottak, ő, mint a magyar nemzeti műveltségnek utörője, magyar könyveket használt s ő volt az első, a ki magyar nyelvtant írt s tankönyveit magyarul írta. Megírta hazánk történetét három részben, iskolai atlaszt adott ki, latin nyelvtant írt s vele a régi római írók életrajzát boesátotta közre.

1821-ben Debreczen egyik lelkipásztorává,

1822-ben a tiszántuli kerület püspökévé választották. 1829-ben József nádor a magyar tud. akadémia tervét készítő bizottságba nevezte ki, 1831-ben pedig az akadémia tiszteletbeli taggá választotta.

Arczképe a debreczeni kollégium könyvtárában van, onnan másolták le a m. tud. Akadémia képes terme számára.

Debreczenben 1841. július 14-én halt meg. Sírfeliratát Péczeli József készítette, emlékszedet fölötte a kollégium imatermében Kalós József debreczeni tanár mondott.

—r.

¶ kard és lant hőse.

— Történelmi regény. —

(8.)

Az ifjuság számára írta: GAÁL MÓZES.

— Bizodalmas embereimnek sem mondanám meg, de neked, gyámfiám, megmondanom kötelesség. Jól figyelj reám. Jöhet még idő, a mikor szavaimra visszaemlékezel és igazat adsz öreg barátodnak. A királyról nem szólok, koronás ura a nemzetnek, tanács után indul, maga mindenütt ott nem lehet, de idegen tanácsadói közt egy sines a ki szeretné a magyart. Nem értik meg, nem is akarják megérteni, s ha aztán közülünk egyik vagy másik nagyra emelkedik bölcs tanácsa, erős karja, magas állása miatt: vigyázzon, minden bokorban ellensége rejtőzik; félremagyarazzák legjobb szándékát, utjába állanak terveinek, mert ennek a mi alkotmányunknak ott nem tisztelői, hanem irigyei vannak. Én ezektől a titkos ellenségektől téged nem féltetek, hanem óvlak, hizelgő szó ne férjen a szívedhez, maradj mindig az az őszinte, komoly, becsületes ifju, a ki most vagy.

Zrinyi Miklós úgy hallgatá az agg főpapot, mintha az apja állana előtte s végső akaratát nyilvánítaná.

— Érsek atyám, előttem a becsületes hazafiának utja áll, én erről sem mások édesgető szavaira, sem a magam hasznától elszédítve letérni nem akarok, nem fogok. . . És ha szép álmaim keesgetése nem hangzik nagyon merészen, reá adom a fejemet. . . megpróbálom, talán sikerülhet, hogy hazánkból kiűzzem a törököt. Elbizakodottságnak ne vegye tőlem, érsek atyám az első, kinek erről szót teszek. Meg ne ítéljen érte. . .

— De megdicsérlek érte, édes fiam és kérem az istent, hogy ebbéli szádékdobban téged meg-

erősítsen, erődöt megszázsorozza és kedvezzen neked a jó szerencse, mert —

— Sors bona nihil aliud. . . tudom, ez az ember sorsa, bizakodnunk kell a szerencsében, mert e nélkül igen gyakran hiúságos az ember fáradozása.

— Mégis legfőbb ez földi életben az isten segítsége, ez te el ne feledd!

— Nem felejttem el, de arról is megemlékezem, hogy széles e hazában sokan vannak, a kik nem oly módon imádják az istent, mint mi, érsek atyám, s azt mondom reá, hogy kinek-kinek legyen meg az ő akarataja.

Pázmány Péter nem felelt reá, elmerült a jövő képének szemléletébe. Lelki szeme előtt lebegett gyámfiának alakja, ki szívében ezt a sok, nagy és nemes eszmét viszi az élet küzdőterére; ott áll majd kortársai között, irigyelni fogják teste szépségét, szelleme szokatlan ragyogását: vajjon fejére babért fon-e az elismerés, vagy megmérgezik hitét kicsinyes rágalommal, tiszta szándékának rugóját a maga muto-gatásban, haszonlesésben keresik. . . Vajjon a szigetvári Zrinyi Miklós unokája czélját elér-e. . . ?

Aztán kezét reá tette áldólag az ifju fejére s igaz áhitattal mondá:

— Áldott legyen az óra, midőn első lépésedet teszed kifelé az életbe, én édes fiam, légy öröme a jóknak, büszkesége a hazának, hűséges fia a vallásunk. . . !

VI.

Csáktornya ifju ura.

Régóta volt a csáktornyai várban olyan sürgés forgás, mint az 1636-dik esztendő május havában. A nagy termeket surolták, falakat festettek messzeföldről, Olaszországból előre küldött mesteremberek. Szellőztették a sötét folyosókra nyíló vendégszobákat, hat szekér rakodmány hozott drága szőnyegeteket, csecsebecse tárgyakat, kényes velencei és pádovai izlés remekait: kristályüveget, festett képeket, drága kötésű könyveket. Egész nagy terem van arra berendezve, hogy faragott polczokon sorjában álljanak czifra könyvek, immár azoknak becsületje lészen a Muraköz erős fészkében. Hol eddig sasok tanyáztak, belopózott oda ékes szavu pacsirta, búbajos énekü fülemüle. A fegyverek komor terme, mintha szelidebb arcuzatot öltene, mert hurok lant kerül a vasszegű buzogány mellé, az ércz-pánczélos lovagok hallani fognak lágy zengésű dalokat, melyeket édes szerelem, tüzes hazaszeretet csalnak ki a hurokból.

A csáktornyai vár átváltozik, elveszti komorságát, de nem komolyságát, megmarad az erőnek fészke továbbra is, de hiányozni fog belőle a nyersesség; a miképpen reá simul padlóra, falakra a puha szőnyeg, virágos hímével, tarka, festett képeivel, úgy felvidul a béke óráiban azoknak a szíve is, kik gyönyörködve legeltetik majd szemeiket e szokatlan képen.

— Más lesz itt az élet — mondogatják az öreg cselédek, — az ifju gróf ur, Miklós, Talianországot megjárta, jobban tudja a módját az uri czifraságnak.

— Nono — hajtogatja Sibrik uram, ki erősen ragaszkodik ahhoz, a mi eddig volt, — majd megvállik, melyik a jobb mód: a régi-e, vagy az új . . . A mondó volnék, hogy kényes idegennek majmolása nem illik a magyarhoz.

— Nem ismeri kegyelmed az urat, Zrínyi Miklós uramat kellőképpen — veti ellen Vojkovic, kinek az elmúlt tizenégy esztendő egy kissé megderesítette a fejét. — Bizakodom én benne úgy, mint a szentlelekbe. Ha ur, hát legyen ur, van benne módja. Selyem-bársony széken miért ne nyugosztaná tagjait, miért ne látna pingált képet a falon, ha neki abban gyönyörűsége telik. Csak hadd tegye, jól van az ugy.

— Szóm zokon ne essék — vevé át újra a szót Sibrik uram, — de dicsérem Péter urfinak a vélekedését, ki megelégette kevesebb diaktudománnyal s marad egyéb dolgokban is a régi jó szokások mellett. A mi jól áll a németnek és taliánnak, ám hadd éljenek vele, de a magyar egészen más materiából vagy gyurva. Ne kényeskedjünk hát . . . Tisztelem és igen nagyrabecsülöm én a mi urunkat, Zrínyi Miklós uramat, de hát nagy vitéz ember volt ő nagyságának megboldogult apja, György ur is, még sem különbözék sok egyébben tőlünk egyszerű, nemes uraktól, hanem ha ő nagy hatalmában, vitézi szívében.

— Meg ne feledkezzék arról Sibrik bátyám, — szólott közbe egy okos tekintetű komornyik, — hogy a mi urunk, Zrínyi Miklós ur, annyit tanult, mint egy káptalan. Akár melyik minutumban beülhetne a zágrábi püspök székébe.

— Azt már szíves örömet elhiszem neked, öcsém, mert hogy nem hiába volt ő nagysága a primás ő nagykegyelmességének az tutelája alatt. Csakhogy az idegen módinak nem vagyok a barátja, nem voltam eddig sem, nem leszek ezután sem, mert a természetem sehogy sem veheti be. Maradok azért utolsó csepp véremig hűséges szolgája ennek az uri familiának.

— Ez már értelmes beszéd kegyelmedtől,

Sibrik uram, — helyeslé Vojkovic. Nézzünk is úgy reá, a mi ifju urunkra, mint egy sas madárra, teljék benne szívbéli örömünk, ha olyan magasra tud röpülni, mint a milyen magasra szálldogálnak felettünk a levegőég felhői.

Ebben aztán a várbeli népség mind meg-egyezett, s bár szemmel láthatólag fényesebb lesz Csáktornyán az élet, de attól, hogy gyáva henyelésben töltsék az időt: nem féltek.

(Folytatása következik.)

Műnő világnézet nyer kifejezését Vörösmarty Mihálynak

„Gondolatok a könytárban“ cz. költeményében?

A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott munka.

Irta: SCHILLER BÓDOG.

(2. folytatás.)

Kiszélesül az embereket elkülönítő ür, magasabbra emelkedik a választófal, s a növekedő nyomor nyomában mindenütt ijesztő mérvben terjed s hódít a vakmerő bűn, a leplezetlen romlottság. Erkölcsi és társadalmi létünknek e «borzasztó salakja» beszennyezi, elrutitja a szellemi fejlettségünk árasztotta dicsőséget, értéktelen, hasznavehetetlen *lommá* süllyeszt a könyveket, e szellemi életnek, a mivel oly nagyra vagyunk, eszközeit s mértföldköveit.

Ime a *legsötétebb, legsivárabb pessimismus!* E szellemi kincseknek akár keletkezését, akár feladatát s becsét vizsgálja, végső következtésként ott áll hazug s haszontalan voltuknak lesújtó gondolata, az emberi élet hiúságának, semmiségének észbontó, vérlázító tudata. Keserű, gunyos kacaj jelenik meg ajkán s a megvetés alakját öltő kétségbesett fájdalma e kérdésben tör ki, melyben Schopenhauer komor bölcsellete az emberiség tökéletlenségéről, Rousseauanak a műveltséget, a tudományt kárhóztató ítéletével egyesül: «Milyen hát az emberi nem, melynek e rongyhalmaz, e lim-lom alkotja legnagyobb, legragyogóbb büszkeségét?»

De a kétségtelen felelet megadásától, végső következtetéseitől visszadöbben. Nem hisz, nem akar hinni gondolatainak helyességében, igazságában. Az nem lehet, hogy ama kimondhatatlan válasz megfeleljen a valóságnak! Érzi, hogy figyelmen kívül hagyott egy fontos tényezőt, s hogy így hézagossá vált okoskodása könnyen támadható s könnyen czáfolható meg: érzi, hogy a lelke egyensúlyát megzavaró indulat, az ész higgadt szavát elnémitő érzelem

helytelen irányba, tévutra terelte gondolatainak rendes, szabályszerű menetét. Mellőzte s el nem ismerte volt a nemes szándékot, mely a költőket és tudósokat műveik megalkotásában vezette, nem tekintette, nem méltatta volt az önzetlen lelkesedésnek földi tápláló anyagoktól ment tiszta lángját, mely szívükben lobogott, az emberiség szent ügyéért, haladásáért, fejlődéséért rajongó szeretetüket, bármily áldozatra kész buzgalmukat. E nagy elmék közül:

«Hány fényes lélek tépte el magát,
Virrasztott a szív égő romja mellett.
Hogy tévedt, sujtott embertársainak
Írányt adjon, s erőt, vigasztalást!
Az el nem ismert érdem hősei. . .
Népboldogító eszmék vértanúi.»

Fáradozásukat, törekvésüket ugyan nem követte mindig s nem követi nyomon a siker. A viszonyok mostohasága okozza azt, mindenekelőtt az emberi erőnek, az emberi életnek korlátolt volta. Akadnak elegen, kik lelkük merész szárnyalását, magasztos hevülését nem értik; sokan, «unt fejek és megkorhadt szívek, roszenvedélyek oktatói», hitetlen gunyolódásukkal vagy éretlen közömbösségükkel elvonják embertársaik tekintetét ama fenséges czélokra s az emberek zöme, a tömeg, többnyire utánuk indul. Ebben, nemünk tagadhatatlan gyarlóságában rejlik az oka, hogy a lángelmék kijelölt pályán csak lépésről-lépésre törhetünk előre, hogy eszméik nem valósulnak meg teljesen, egész terjedelmükben. Fájdalom tölti el az érző ember szívét, valahányszor törekvéseik hiu, elégtelen voltáról meggyőződnie kényszerül s ily «fájdalom» az, mely elfogultá tette a költőt és a legsötétebb színekben láttatta vele a világot, fájdalom a fölött, hogy az egyetlen országban,

«Hol legkelendőbb név az emberé,
Hol a teremtés ősi jogai
E névhez: «ember!», advák örökül —».

hogy Franklin és Washington, a szabadság és egyenlőség honában, vadállatként bánnak a boldogtalan négerrel, mert azt, ki feketén született,

«. . . baromnak tartják e dicsők
S az isten képét szíjjal ostorozzák!»

Azonban fájdalma csakhamar enyhül, mihelyt a multra vet egy tekintetet. A nemes szándék, a haladásnak tiszta vágya megszámlálhatatlan ellenein mindig s mindenütt aratott diadalt s eleinte mint homályos ösztön, majd öntudatos

törekvés alakjában az állat alacsony színvonaláról felvezetett, felemelt bennünket a fejlettség ama fokára, hol ma állunk. E nemes szándék, e buzgó fáradozás biztosítja a költőt, hogy ezentul is haladni fogunk, hogy meg fognak valósulni azok az eszmék, melyek még eddig teljesedésbe nem mentek, s hogy el fogjuk érni a czélt, melyet a szellem hősei az «ész napvilágának» sugárainál kitűztek.

Ime a *tulzott reménytelenségéből s bizalmatlanságból fakad az emberiség sorsába, jövőjébe vetett remény s bizalom*: a költő világnézetének alapja. E biztos alapon nyugodtan kezdheti meg az építést: saját elméjének ellenvetései, kételyei elfogytak s a szüntelen czáfolás és bizonyítgatás lassító kötelessége alól felmentve, zavartalanul fejtheti ki gondolatait.

«A föld s az ég fia» az ember. Szükségletei a földön kötik meg, de ha felszabadul az anyagi élet nyűgétől, «lelke a szárny, mely ég felé viszen», belátja s érezi, hogy ösztöneinek állatias kielégítésén kívül is vannak élvezetei s örömei. Lényének e kétoldalúságából folyik kettős rendeltetése, hivatása.

«Mi dolgunk a világon? Küzdeni.»

Határozott megszólalása amannak a századok óta gyakran határozatlanul jelentkező eszmének, melynek általános érvényesülését a természetben, az élőlények fejlődésében, egy évtizeddel utóbb * mutatta ki századunk egyik legkiválóbb szelleme, Darwin, s a mely, mint a létért való küzdelem eszméje korunk világfelfogásává vált; de a reményvel, bizalommal eltelt költő *idealismusától* eszményibb színezetet nyer, mint a nagy tudós hívei s követői közül akárkinél. Az embernek, igaz, küzdenie kell a természet féktelen elemeivel, küzdenie kell embertársaival, hogy kielégítse ösztöneit, hogy fentartsa s biztosítsa életét; de — más ellenséggel szemben s más fegyverekkel ugyan — sikra kell szállania egyéb, magasztosabb czélokért is, lelki vágyaiért, «erőnk szerint a legnemesbekért.» A czél:

«A nyers fajokba tisztább érzeményt,
S gyümölcsözőbb eszméket oltani,
Hogy egymást végre szívben átkarolják,
S uralkodják igazság, szeretet!»

(Vége következik.)

* Vörösmarty költeménye 1857-ben keletkezett.

A csáktornyai vár átváltozik, elveszti komorságát, de nem komolyságát, megmarad az erőnek fészke továbbra is, de hiányozni fog belőle a nyersség; a miképpen reá simul padlóra, falakra a puha szőnyeg, virágos hímével, tarka, festett képeivel, úgy felvidul a béke óráiban azoknak a szíve is, kik gyönyörködve legeltetik majd szemeiket e szokatlan képen.

— Más lesz itt az élet — mondogatják az öreg cselédek, — az ifju gróf ur, Miklós, Talianországot megjárta, jobban tudja a módját az uri czifraságnak.

— Nono — hajtogatja Sibrik uram, ki erősen ragaszkodik ahhoz, a mi eddig volt, — majd megvállik, melyik a jobb mód: a régi-e, vagy az új . . . A mondó volnék, hogy kényes idegennek majmolása nem illik a magyarhoz.

— Nem ismeri kegyelmed az urat, Zrínyi Miklós uramat kellőképpen — veti ellen Vojkovic, kinek az elmúlt tizenégy esztendő egy kissé megderesítette a fejét. — Bizakodom én benne úgy, mint a szentlélekbe. Ha ur, hát legyen ur, van benne módja. Selyem-bársony széken miért ne nyugosztaná tagjait, miért ne látna pingált képet a falon, ha neki abban gyönyörűsége telik. Csak hadd tegye, jól van az ugy.

— Szóm zokon ne essék — vevé át újra a szót Sibrik uram, — de dicsérem Péter urfinak a vélekedését, ki megelégette kevesebb diák-tudománnyal s marad egyéb dolgokban is a régi jó szokások mellett. A mi jól áll a németnek és taliánnak, ám hadd éljenek vele, de a magyar egészen más materiából vagy gyurva. Ne kényeskedjünk hát . . . Tisztelem és igen nagyrabecsülöm én a mi urunkat, Zrínyi Miklós uramat, de hát nagy vitéz ember volt ő nagyságának megboldogult apja, György ur is, még sem különbözék sok egyébben tőlünk egyszerű, nemes uraktól, hanem ha ő nagy hatalmában, vitézi szívében.

— Meg ne feledkezzék arról Sibrik bátyám, — szólott közbe egy okos tekintetű komornyik, — hogy a mi urunk, Zrínyi Miklós ur, annyit tanult, mint egy káptalan. Akár melyik minutumban beülhetne a zágrábi püspök székébe.

— Azt már szíves örömet elhiszem neked, öcsém, mert hogy nem hiába volt ő nagysága a primás ő nagykegyelmességének az tutelája alatt. Csakhogy az idegen módinak nem vagyok a barátja, nem voltam eddig sem, nem leszek ezután sem, mert a természetem sehogy sem veheti be. Maradok azért utolsó csepp véremig hűséges szolgálója ennek az uri familiának.

— Ez már értelmes beszéd kegyelmedtől,

Sibrik uram, — helyeslé Vojkovic. Nézzünk is úgy reá, a mi ifju urunkra, mint egy sas madárra, teljek benne szívbeli örömünk, ha olyan magasra tud röpdülni, mint a milyen magasan szálldogálnak felettünk a levegőég felhői.

Ebben aztán a várbeli népség mind meg-egyezett, s bár szemmel láthatólag fényesebb lesz Csáktornyán az élet, de attól, hogy gyáva henyélésben töltsék az időt: nem féltek.

(Folytatása következik.)

Műnő világnézet nyer kifejezését Vörösmarty Mihálynak

„Gondolatok a könyvtárban“ cz. költeményében?

A Tanulók Lapja irodalmi pályázatán jutalmazott munka.

Irta: SCHILLER BÓDOG.

(2. folytatás.)

Kiszélesül az embereket elkülönítő ür, magasabbra emelkedik a választófal, s a növekedő nyomor nyomában mindenütt ijesztő mérvben terjed s hódít a vakmerő bűn, a leplezetlen romlottság. Erkölcsi és társadalmi létünknek e «borzasztó salakja» beszennyezi, elrutitja a szellemi fejlettségünk árasztotta dicsőséget, értéktelen, hasznavehetetlen *lommá* süllyeszti a könyveket, e szellemi életnek, a mivel oly nagyra vagyunk, eszközeit s mértföldköveit.

Ime a *legsötétebb, legsivárbabb pessimismus!* E szellemi kincseknek akár keletkezését, akár feladatát s becsét vizsgálja, végső következtésként ott áll hazug s haszontalan voltuknak lesújtó gondolata, az emberi élet hiúságának, semmiségének észbontó, vérlázító tudata. Keserű, gunyos kacaj jelenik meg ajkán s a megvetés alakját öltő kétségbesett fájdalma e kérdésben tör ki, melyben Schopenhauer komor bölcselete az emberiség tökéletlenségéről, Rousseau-nak a műveltséget, a tudományt kárhóztató itéletével egyesül: «Milyen hát az emberi nem, melynek e rongyhalmaz, e lim-lom alkotja legnagyobb, legragyogóbb büszkeségét?»

De a kétségtelen felelet megadásától, végső következtetéseitől visszadöbben. Nem hisz, nem akar hinni gondolatainak helyességében, igazságában. Az nem lehet, hogy ama kimondhatatlan válasz megfeleljen a valóságnak! Erzi, hogy figyelmen kívül hagyott egy fontos tényezőt, s hogy így hézagossá vált okoskodása könnyen támadható s könnyen czáfolható meg; érzi, hogy a lelke egyensúlyát megzavaró indulat, az ész higgadt szavát elnémitő érzelem

helytelen irányba, tévutra terelte gondolatainak rendes, szabályszerű menetét. Mellőzte s el nem ismerte volt a nemes szándékot, mely a költőket és tudósokat műveik megalkotásában vezette, nem tekintette, nem méltatta volt az önzetlen lelkesedésnek földi tápláló anyagoktól ment tiszta lángját, mely szívükben lobogott, az emberiség szent ügyéért, haladásáért, fejlődéséért rajongó szeretetüket, bármily áldozatra kész buzgalmukat. E nagy elmék közül:

«Hány fényes lélek tépte el magát,
Virrasztott a szív égő ronja mellett,
Hogy tévedt, sújtott embertársainak
Írányt adjon, s erőt, vigasztalást!
Az el nem ismert érdem hősei. . .
Népboldogító eszmék vértanúi.»

Fáradozásukat, törekvésüket ugyan nem követte mindig s nem követi nyomon a siker. A viszonyok mostohasága okozza azt, mindenekelőtt az emberi erőnek, az emberi életnek korlátolt volta. Akadnak elegen, kik lelkük merész szárnyalását, magasztos hevülését nem értik; sokan, «unt fejek és megkorhadt szívek, rossz szenvedélyek oktatói», hitetlen gunyolódásukkal vagy éretlen közömbösségükkel elvonják embertársaik tekintetét ama fenséges czélokra s az emberek zöme, a tömeg, többnyire utánuk indul. Ebben, nemünk tagadhatatlan gyarlóságában rejlik az oka, hogy a lángelmék kijelölte pályán csak lépésről-lépésre törhetünk előre, hogy eszméik nem valósulnak meg teljesen, egész terjedelmükben. Fájdalom tölti el az érző ember szívét, valahányszor törekvéseik hiu, elégtelen voltáról meggyőződnie kényszerül s ily «fájdalom» az, mely elfogulttá tette a költőt és a legsötétebb színekben láttatta vele a világot, fájdalom a fölött, hogy az egyetlen országban,

«Hol legkelendőbb név az emberé,
Hol a teremtés ősi jogai
E névhez: «ember!», advák örökül —,

hogy Franklin és Washington, a szabadság és egyenlőség honában, vadállatként bánnak a boldogtalan négerrel, mert azt, ki feketén született,

«. . . baromnak tartják e dicsők
S az isten képét szíjjal ostorozzák!»

Azonban fájdalma csakhamar enyhül, mihelyt a multra vet egy tekintetet. A nemes szándék, a haladásnak tiszta vágya megszámlálhatatlan ellenein mindig s mindenütt aratott diadalt s eleinte mint homályos ösztön, majd öntudatos

törekvés alakjában az állat alacsony színvonaláról felvezetett, felemelt bennünket a fejlettség ama fokára, hol ma állunk. E nemes szándék, e buzgó fáradozás biztosítja a költőt, hogy ezentul is haladni fogunk, hogy meg fognak valósulni azok az eszmék, melyek még eddig teljesedésbe nem mentek, s hogy el fogjuk érni a czélt, melyet a szellem hősei az «ész napvilágának» sugárainál kitztek.

Ime a *tulzott reménytelenségből s bizalmatlanságból fakad az emberiség sorsába, jövőjébe vetett remény s bizalom*: a költő világnézetének alapja. E biztos alapon nyugodtan kezdheti meg az építést: saját elméjének ellenvetései, kételyei elfogytak s a szüntelen czáfolás és bizonyítgatás lassító kötelessége alól felmentve, zavartalanul fejtheti ki gondolatait.

«A föld s az ég fia» az ember. Szükségletei a földön kötik meg, de ha felszabadul az anyagi élet nyűgétől, «lelke a szárny, mely ég felé viszen», belátja s érezi, hogy ösztöneinek állatias kielégítésén kívül is vannak élvezetei s örömei. Lényének e kétoldalúságából folyik kettős rendeltetése, hivatása.

«Mi dolgunk a világon? Küzdeni.»

Határozott megszólalása amannak a századok óta gyakran határozatlanul jelentkező eszmének, melynek általános érvényesülését a természetben, az élőlények fejlődésében, egy évtizeddel utóbb * mutatta ki századunk egyik legkiválóbb szelleme, Darwin, s a mely, mint a létért való küzdelem eszméje korunk világfogásává vált; de a reményvel, bizalommal eltelt költő *idealismusától* eszményibb színezetet nyer, mint a nagy tudós hívei s követői közül akárkinél. Az embernek, igaz, küzdenie kell a természet féktelen elemeivel, küzdenie kell embertársaival, hogy kielégítse ösztöneit, hogy fentartsa s biztosítsa életét; de — más ellenséggel szemben s más fegyverekkel ugyan — sikra kell szállania egyéb, magasztosabb czélokért is, lelki vágyaiért, «erők szerint a legnemesbekért.» A czél:

«A nyers fajokba tisztább érzeményt,
S gyümölcsözőbb eszméket oltani,
Hogy egymást végre szívben átkarolják,
S uralkodják igazság, szeretet!»

(Vége következik.)

* Vörösmarty költeménye 1857-ben keletkezett.

sírását elárulni, s mivel azelőtt is előfordult, hogy Zelma napkelte előtt fölébredt s kis kertjébe ment. De az feltűnt neki s aggasztotta, hogy Zelma mintegy álmában látszék tenni s midőn fekete ruhájában az ajtón kisietett, valóban úgy nézett ki, mint egy tünemény.

Zelma a reggeli szürkület kétes világánál az üde zölddel borított kertbe lépett s a harmatos fübe térdelt, hogy imádkozzék. Ekkor egy virágzó almafára esett tekintete, melyen egy hófehér galamb ült. Csörében arany lánczot tartott, a melyen három gyöngy függött. Az egyik kék, mint a menny, a másik zöld, mint a tavaszi fű, a harmadik piros, mint a rubin,* de mind a három oly enyhe fényvel bírt, mintha a szivárvány színeiből lettek volna alkotva. Midőn Zelma megpillantá őket, gyenge suttogás indult meg a fák levelei közt, s azután egy angyaléhoz hasonló hang a következő dalt énekelte:

Három a meny dicsősége,
Három a föld üdvössége,
Szent-Háromság dicsőíti az eget,
S a föld üdve Hit, Remény és Szeretet.

Zelma határtalan elragadtatással tekintett a fehér galambra. De midőn az ének véget ért, a galamb oly vakítóan fényessé lett, hogy Zelma kénytelen volt behunyni szemeit. Midőn ismét felnézett, a fa alatt egy angyal állott, tiszta fehérbe öltözve, de nem vakítóan, hanem enyhén: és ha Zelma eddig nem is bírta magának saját alakját elképzelni, most oly hasonlatosságot ismert fel saját maga és az angyal közt, hogy csodálatos szorongás fogta el. Az angyal kezében tartá az arany lánczot s barátságos mosolylyal közeledve, Zelma nyaka köré fűzte azt. Ekkor Zelma leborult és a harmatos fübe temeté arczát.

(Vége következik.)

Molière költészete.

— *Esztetikai tanulmány.* —

(A Tanulók Lapja számára.)

Irta: KEMÉNY ALADÁR.

I.

Molière élete.

A 16. század közepén új életre támadt a régi római császárság virágkora. Hatalmas birodalmának Augustusává XIV. Lajos Ión, kit

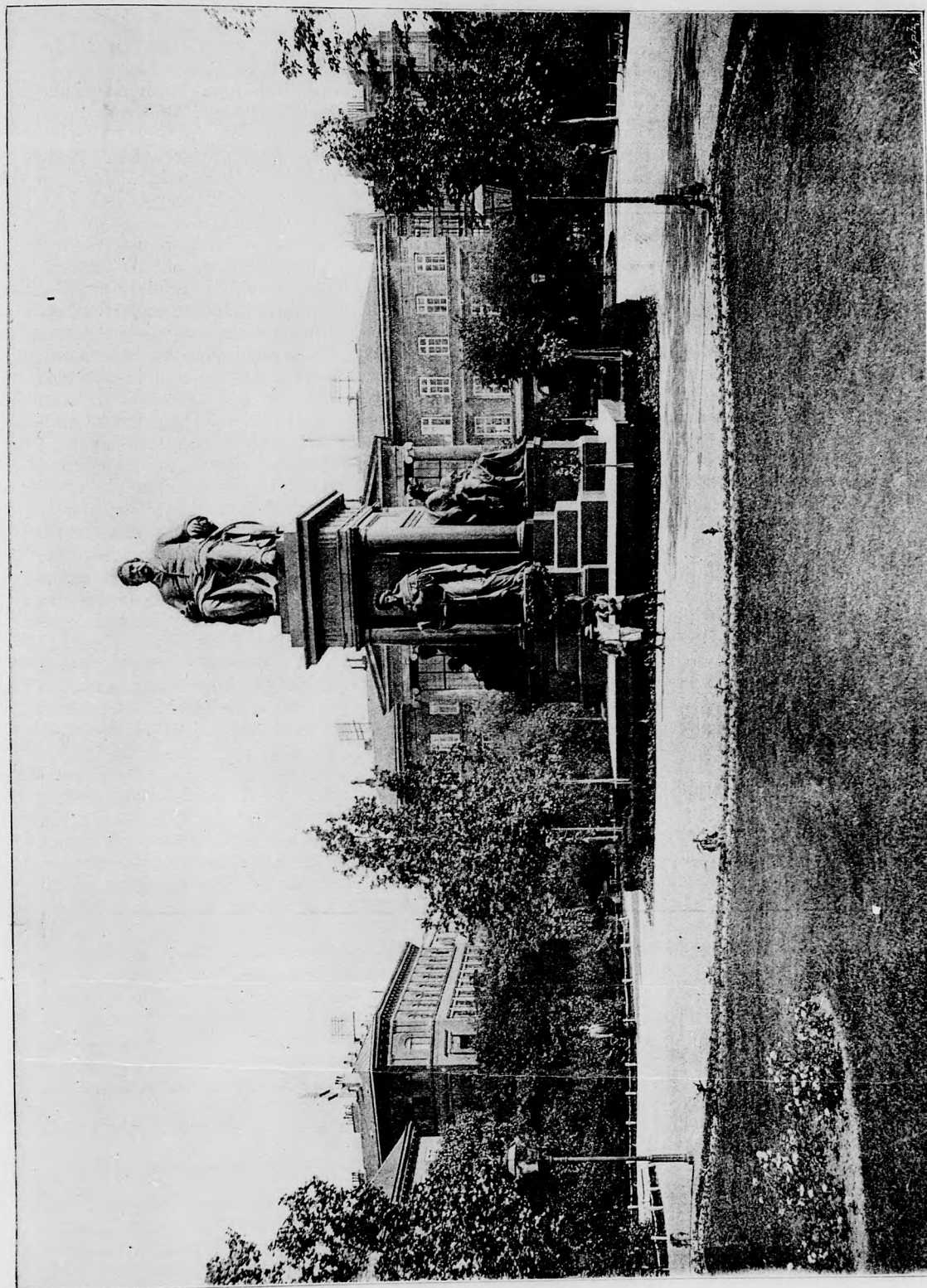
* A kék a hit, zöld a remény, piros a szeretet szimbóluma.

hizelgői «napkirálynak» czimeztek. S e nap körül egész raja kóválygott a bolygóknak; bebizonyult ama elv, hogy nagy idők nagy embereket szülnek. Mint Rómában, ugy Franciaországban is létrejött, minteg, varázsütésre, az irodalom arany szaka; oly óriások lépnek föl a dráma, a didaxis, a szónoklat, a tudomány terén, mint Corneille és Racine, Lafontaine és Boilleau, Bossuet és Fénelon, Descartes és Pascal. Amde fényt kísér az árny: ily nagy időknek nagy kinövéseik is szoktak lenni, mi a szellemi átalakulások korában maga után vonja azon férfit, ki fölemelvén gunyos szavát, azokat lehetetlenné teszi. Támadt is ily ember, egy prózai nevű, egyszerű kárpitos fiu személyében, ki az ismeretlenségéből küzdte föl magát a halhatatlanságig. Annyi tündöklő csillag közt, melyek az aranykor egén ragyognak, mégis őt tartják a legelsőnek, sőt *Arago*, a nagynevű szónok, elragadtatásában a világ első költőjének nyilatkozatja ki.

Eredeti neve: Poquelin János, született Párisban, az 1622. év januárjában. Apja kárpitos segéd volt a királyi udvarban. A lángész hamar kitör, mint lappangó szikra a hamurétegből: így a kis fiu is föleseperedvén, jó értelmének annyi tanujelét adta, hogy szülei, szegénységük daczára, rendszeresen iskoláztatták. Miután kitanult, egy ideig ügyvédi irodában dolgozott. Ime, mily meglepő találkozása a sorsnak! Ugyanily körülmények közt kezdte meg pályafutását Shakspere is.

Nyugtalan vére azonban, mint a tragédia nagymesterét, őt is a színészelet felé hajtotta. 1647-ben néhány fiatal emberrel társulatot alakított. Hozzájuk csatlakozott egy híres színésznő, Bèjart Magdolna, ki — ugy látszott — életében azt a szerepet viszi, mint Götheében Stein bárónő. Mily sikerrel működtek, tanusítja azon körülmény, hogy Poquelint az adósok tömlöczébe zárták, mire ő, hogy családi nevét meg ne becstelenítse, föl vette a több jeles színész viselte Molière nevet. Később a vidéken játszott s a társulat számára ő írta a darabokat. Ez időből maradtak fenn a «Rászédett féltékeny» és a «Repülő orvos» cz. tákolmányai, olasz eredeti után. Első jobb darabja a szintén idegen alapeszme után készült «Szeleburdi.» Hisz tudjuk, hogy Shakspere is már létező darabok átdolgozásával próbálgatta szárnyait.

Vidéki kóborlásai közben két színésznőnek hódolt s e viszonyt «Szerelmi perpatvar» című vigjátékában örökíti meg. Egyáltalában folyton ő látta el társait játszani valóval. Ilyképpen híre kap; végre XIV. Lajos meghijja őt Pá-

DEAK FERENCZ SZOBRA.

risba s 1658-tól kezdve társulatával együtt a királyi palotában tart előadásokat, melyeknek az uralkodó buzgó látogatója.

Ekkor fejlődik ki Molière költői ere. Egymás után alkotja meg és hozza színre remeknél remekebb vigjátékait. Első diadalát a «Pörüljárt negédesek»-kel aratja; az előadás folyamán e lelkesült felkiáltás hangzik feléje: «Rajta csak Molière, előre: ez az igazi vigjáték!», megmutatván neki az utat, mely számára babérokat terem.

Molière már túlhaladta a negyven esztendő, midőn deresedő fejjel nőül veszi Bójart Magdolnának nála husz évvel fiatalabb leányát. S ez időponttól kezdve élete valódi tragédia lesz és ő vérző szívvel költi meg költészete legszebb gyöngyeit. Kiket annyiszor kigunyolt, ő is azon megcsalt férjek sorába lép: kaczer felesége kinnal tölti el érző szívét. Keserű fájdalomát dévaj humorba fullasztja; egymásután lát napvilágot a «Férjek iskolája», «Nők iskolája», majd «Mizantróp», «Tartuffe», «Fösvény», melyeken keresztül azonban bizonyos sötét színezet húzódik. 1672. megkölti a «Tudós nők»-et, e mintaszerű vigjátékot.

Az öregedő embert egyre jobban előveszik testi bajai s ő rosz kedvét a tudatlan, nagyképi orvosokra önti ki. A «Szerelem, mint orvos», «Botesinálta doktor» megannyi hatalmas ostoresapás ezekre. Utolsó műve, a «Képzelt beteg» szintén e hangulatának kifolyása. 1673 február 17-én elment a színházba, a czimszerpet előadni, el is játsza végig s a közönség nem tudja, hogy a halál martaléka az, ki mulattatja. Az utolsó közjáték «juro»-jánál hangtalanul roskad le s ott helyben kiadja lelkét, mint Egressy Gábor, a legnagyobb magyar színész.

II.

Molière mint eselvigjáték-író.

A szini költő és a közönség viszonya. — A kezdő Molière olasz nyomon. «Szeleburdi» «Scapin csinyjei» — Plautusi vonások. — Boileau bírálata. — «Szerelmi perpatvar» «Azt hiszi, hogy meg van csálva.» — Fölcserelési vigjátékok. — A «Fösvény.» — Molière típusai.

Molière élete tökéletesen összeolvad a szin-paddal. Az volt az ő eleme, ott kezdte meg szárnypróbálgatásait, ott aratta diadalait és az volt halálának szemtanuja.

A XVII. század elején fejlődött ki Franciaországban azon irodalmi korszak, melyet Görögország a nagy tragikusok, Aiskhylos, Sophokles, Euripides meg Aristophanes (kora) idejében látott, melynek Anglia Marlowe, Ben Johnson

és Shakspeare, Spanyolhon pedig Calderon s Lope de Vega korában volt tanuja. Franciaországban ezt Corneille indítja meg, őt követi egyenesen Molière.

Sajátságos, mily szoros viszonyban álltak egymással a szini költő és közönsége. Még nem rég költözött át Thália a piacokról és közterekről épületekbe, idáig mosdatlan száju bajazzók mulattatták és a nép nem fukarkodott sem tapsaiban, sem záptojásaival. A hallgatóság beleműködött az előtte lefolyt játéka, megszakta, hogy elkényeztetett tetszésének kedvében járjanak, hiúságát legyezgessek és gyakorta elfajult izlésével befolyásolta a szerzőt. Molière sem vonhatta ki, de nem is vonta ki magát e hatás alól. A nép szerette őt, hisz gyermeke volt. A «Pörüljárt negédesek» premiérején felhallszott kiáltás utmutató gyanánt szolgált egész pályájára nézve, mint elégítheti ki legjobban a nép irodalmi érzékét.

A nagy komédiaköltő első kísérleteit, miként Shakspeare-ét is, már meglevő darabok átdolgozásai képezték. Fenmaradt tőle két egyfelvonásos darabka: «A rászédett feltékeny» és a «Repülő orvos.» Izetlen, szegény komikumú alkotások ezek, olasz férczművek szolgai átültetései, minőket jelenleg is vándorló komédiások produkálnak. Az oroszánkörmök nyoma éppenséggel nem vehető ki rajtuk; azonban meglepő, hogy Molière már itt kezdi szatirikus harcát az orvosok ellen, melyet kidöltéig folytat.

Nagyobb haladást találni már a «Szeleburdi» és «Scapin csinyjei» című darabokban, melyek a *cselvigjátékok* körébe tartoznak. Kevés bennük a változatosság: egyik ugyanazon motívumot dolgozza fel, mint a másik és az *aljikomikumnak* nagy szerepe jut bennük. Valóban, e két darab tökéletes Plautus vagy Terenzius-féleszerzemény, kiknek minden vigjátéka egy és ugyanazon tárgy százféleképpen való csúrése-csavarása.

(Folytatása kövekezik.)

Szálló igék értelmezése.

Mire tanít a nagy Pompeius példája?

A) Vázlat.

I. Az élet figyelmes vizsgálójának arról kell meggyőződnie, hogy a sors gyakran juttatja sanyaru helyzetbe a még oly magasán állókat is. Nem sok találóbb bizonyosság ven erre, mint a Pompeius példája.

II. Kísérjük figyelemmel élete történetét. 1. Származása, nevelkedése. 2. Küzdelme Sertorius ellen. 3. Rabszolga-háboruja. 4. Kalózhadjárata. 5. Háboruja Mithridates ellen. 6. A dicsőség magas pölczáról lassankint alá hanyatlott.

III. Életének vége méltatlan volt nagy érdemeihez és világosan mutatja a fönn jelzett állítás igazságát.

B) Kidolgozás.

I. Ha valaki szemügyre veszi a világtörténelem eseményeit, avagy egyes emberek életének folyását, bizonyára látni fogja, milyen csodálatosan és megrendítően változékony a szerencse. Tekintsünk bár a multba, nézzük bár a jelent, egyként azt tapasztaljuk, hogy számtalan esetben hulltak alá boldogságuk s hatalmuk magas fokáról azok, a kik egykor a sors igazi kedveltjeiként tüntek föl. És ha mutathat föl — pedig számosat mutat — a világtörténelem olyan egyént, a ki ezt az állítást, illetőleg tapasztalatot igazolja, bizonynyal legmeggyőzőbben tanúsítja ezt a nagy Pompeius példája, a kinek dicsőségben fölöttébb gazdag élete nagyon is csunya halállal végződött. Hogy ez világosan kitűnjék, nézzük végig Pompeius életének eseményeit.

II. Sokan tulajdonitanak kiváló fontosságot a származásnak és Pompeius igazán fényes és előkelő családnak sarjadéka. Atyja Gn. Strabo, a kinek a köztársaság igazgatásában jelentékeny szerep jutott, — anyja Lucilia, a ki senatori törzsből származott. A természet oly kiváló testi tulajdonokkal ajándékozta meg, hogy már külseje sejtette a benne rejlő kitünő szellemi sajátságokat. Alig serdült ifjává, atyját elragadta a halál, az ifju magára volt utalva s mivel Sulla épp abban az idő tájban hatalma tetőpontján állott, legezlszerűbbnek s jövődjé megalapítására legkedvezőbbnek tartotta, ha a nagy hatalmu férfihoz szegődik. Ugy is tett. Összetoborzott három hadsereget s ezekkel hathatósan támogatta Sullát a Marius-pártbeliek leverésében. Mindenek előtt elfogta s megölette a dühös Carbót, Afrikában tovább üldözte Marius pártfeleit, legyőzte és megölte Gn. Domitius Ahenabust s Hiabast megszalasztván, átadta Numidiát Hiempsalnak. E tetteivel egyszerre magasra küzdötte fel magát, úgy, hogy midőn visszatért Italiába, Sulla a «Nagy» melléknevel tüntette ki, sőt diadalmenetet is tartott, holott a római történelem nem mutatott eladdig példát, hogy valaki e szokatlan kitüntetésben részesüljön, noha sem praetori, sem consuli, sem dictatori hivatalt nem viselt.

Az emelkedés fokain csakhamar tovább haladt. Megkezdődött a háboru Sertorius-szal, a ki, mikön Sulla Italiába érkezett, Hispaniába menekült s mint e tartomány kormányzója, jelesül viselte magát. Kiváló hadi képessége, bátorsága, rendithetlen szive még veszedelmesebbé tette a háborut a rómaiakra nézve az által, hogy Hispaniából követeket s levelet küldött Mithridateshez, fölszólítván arra, hogy két különböző helyen, de ugyanazon terv szerint folytassák a háborut, még pedig az egyik sereggel a szárazon, a másikkal a tengeren. És valóban addig, a mig Caecilius Metellus vezérkedett, jöllehet nem volt tehetségtelen vezér, a rómaiak nem bírtak valamire való sikereket elérni, Sertorius három éven keresztül vitézül ellenállott a római haderőnek. Csak Pompeius szerencsés vállalkozásának s rendkívüli hadvezéri rátermettségének sikerült befejezni ezt a veszedelmes háborut s Perperua közreműködésével elveszíteni magát Sertoriust is. E körülmény elkapatta ugyan Perperuát, magához próbálta hódítani a fővezérseget, de Pompeius éles szeme átlátott tervein, legyőzte és eltette láb alól.

Erre következett a heves, de csunya rabszolgaháboru, a mely ujabb alkalom volt Pompeiusnak arra, hogy föltűnjék. Midőn ugyanis Hispaniából Italiába visszatért, azt az ötezer rabszolgát, a kiket előzőleg már M. Licinius Crassus legyőzött volt, teljesen tönkre verte. Így történt, hogy Pompeiusnak tulajdonították a háboru befejezésének egész dicsőségét, noha biz az inkább Crassus érdeme volt. De hát a sors tenyerére vette Pompeiust, Rómába visszatérve, mint római lovag, másodizben tartott diadalmenetet s nem sokkal ezután consulnak jelölték ki a következő évre.

Eddigi háboruiban is kétségtelen jeleit adta hadvezérségre termettségének, de még ragyogóbban világítottak ki e nemű képességei a kalózháboruban. Az időben oly veszedelmessé tették a kalózkodó az összes tengeri utakat, hogy még a világbíró rómaiakra nézve sem volt biztos a hajózás. A vakmerő kalózkodó egyesülvén a tengerparti lakókkal, syriabeliekkal, cretaiakkal, pamphyliabeliekkal s más zsákmányra vágyakozó népekkel, Syria partjaitól a Gades-öbölig az egész középtengert rémülettel töltötték el. A ki hajóra szállt, biztos lehetett a felől, hogy vagy halál fia, vagy legalább is rabszolgaságba kerül. El lehet mondani, hogy magának Italiának partvidékein sem volt ez idő tájban olyan pont, a hol az ember biztonságban érezhette volna magát. Városokat, nyári lakokat pusztítottak el, foglyokként hurczoltak el embereket, zsákmányul ejtették a barmokat s elzárták

a közlekedés biztos útjait. Három nagy hadvezér sikertelenül küzdött a kalózok ellen s csakis Pompeius gyors és vitéz vállalkozásának volt köszönhető, hogy egy rövid évszak lefolyása alatt, tavasz kezdetétől a nyár közepéig, befejezte ezt a csunya hadjáratot s meg sem állott addig, a míg teljesen le nem igázta Ciliciát, a kalózok fő fészekét.

Távollettében határozta el Rómában Manilius javaslatára, hogy a Mithridates ellen folytatandó háboru fővezérletét is reá bizzák. Mithridates, ez a kiváló tehetségű és hadban jártas férfi, éppen ekkor újította meg régi támadásait a rómaiak ellen. Uralma alatt a Pontus, Cappadocia egy része, hatalmas sereggel bírt, a mely igen jól föl volt szerelve minden tekintetben. Sőt még hozzá számos király és nép segítségével díszkedett. Szövetséges társa volt Sertorius. A római hadvezérek hiába fejtették ki minden tudományukat, mikor már azt hitték, hogy legyőzték, egyszerre kisiklott kezeik közül s királykodott, mint azelőtt. Nem csoda, ha a sok balsiker után a római tanács előbb Lucullustól, aztán Glabriótól elvette a fővezéri hatalmat s teljesen Pompeiusra ruházta. És Pompeius tényleg itt is megfelelt a hozzáköltött várakozásoknak. Mindjárt az első éjjeli csatában leverte Mithridatest, megfosztotta táborától s tönkre tette egész seregét. Ezáltal aztán a rómaiak hatalma alá hajtotta Ázsia nagy részét. Syriát és Pontust római provinciákká, Judeát pedig adófizetővé tette.

A három évi küzdelmet fényes diadalmenettel fejezte be. Senki vele az időben nem mérkőzhetett sem hatalomra, sem dícsőségre nézve. Az óriási római birodalomban csak az ő nagyságát magasztalták mindenfelé. Amde Pompeius nem maradt sokáig a dícsőség e magas polezán. Nemsokára föltűnt egy másik római nagyság, tehetségben s tevékenységben fölülmulta, közel s távolban úgy tekintettek reá, mint Róma áldást hozó, ragyogó napjára. Ez Julius Caesar. Ettől fogva Pompeius szerencsésének csillaga kezdett aláhanyatlani. Hanem Pompeius, látván, hogy kezdi veszteni népszerűségét, hogy a szenátorok egymás után kezdenek elhidegülni tőle, az utolsó szalmaszalba kapaszkodott s hogy megingott tekintélyét valamiképpen megszilárdítsa, azt a szövetséget kötötte Caesarral és Crassusszal, a melyet a történelemben első triumviratus név alatt ismerünk. Pompeius sokat, mindent várt e frigytól, pedig éppen ez vált vesztére. Az első csapás reá nézve az volt, hogy Crassus megölték a parthusok, a második, hogy Caesar leánya, Julia, a ki neki felesége volt, meghalt. A családi kötelék meg-

szakadván, Caesar és Pompeius melegebb viszonya is lazulni kezdett s nem sokára valódi versenytársként állott egymással szemben a két nagy férfi. Pompeius Caesar növekedő hatalmát, Caesar meg Pompeiusnak a tanács előtt némileg helyreállt tekintélyét nézte gyanakodó szemmel. Ez a versengés volt szülő oka az ugynevezett polgárháborúnak. Caesar ugyanis meghódította egész Galliát, visszatért Itáliába, de ott a tanácsnak arról a határozatáról értesült, — s ez Pompeius mesterkedésének volt az eredménye, — hogy el kell bocsátania csapatait, le kell tennie a hadvezéri hatalmat. Caesar azonban sokkal erősebbnek érezte magát, hogysen e rendeletnek engedelmességet volna. Ellenkezőleg, átvitte csapatait a Rubiconon, Italia határán s ellenséges szándékkal Róma ellen indult. Pompeius érezte tehetetlenségét Caesarral szemben, sereget nem gyűjthetett, Caesarral szembe nem szállhatott s a senatorok nagy részével és számos előkelő rómaival elmenekült Caesar elől a városból, előbb Brundisiumba vonult, innen pedig Görögországba hajózott. Caesar pedig győzelemről győzelemre haladt előre, leigázta Szicíliát, Sardiániát, megverte Pompeius alvezéreit, Afraniust és Petreius. Így tért vissza Rómába s a nép annyi szeretettel fogadta, hogy igazán találóan írhatta Cicero barátjához, Attikushoz, e sorokat: «Lám, lám, milyen felfordult világot élünk: félnek attól, a kiből biztak és szeretik azt, a kitől féltek.» Caesar egyelőre rendbe hozván az állapotokat, Pompeius üldözésére átkelt Görögországba, Dyrrhachiumnál ütköztek össze és az ütközetet Pompeius nyerte meg, de közbe jöven az éjszaka, nem akarta üldözni a menekülőket. Ezek pedig Thessaliában összeszedvén magukat, megtörtént Pharsalusnál a második összecsapás s ebben Pompeius óriási veszteséget szenvedett. Ő maga is menekülni volt kénytelen s a két Lentulusszal Egyiptomban keresett menedéket.

Abban reménykedett tudniillik, hogy az akkori uralkodó, Ptolemaeus, a kinek atyja iránt oly sok jóindulattal viseltetett, bizonyára hálás lesz s vállalatában támogatni fogja. De nagyon kellett csalódnia. A király nemcsak nem fogadta a remélt szívesseggel, az óhajtott barátsággal, sőt, mikor Pompeius a teherhordó hajóról átszállt a szembejövő hajóra, a király egyenes parancsára megfojtották.

Ime ilyen véget ért az a híres ember, a ki egykor a szerencse szokatlan kegyeivel kérkedhetett s a kit a római nép hajdanában oly páratlan, mondhatni hallatlan kitüntetésekkel halmozott el. Ime, annyira elpártolt tőle a

szerencse, hogy míg azelőtt nem volt elég a szárazföld győzelmeinek, most nem volt egy talpalatnyi föld, a hol eltemessék. Az emberi sors mulékony változandósága, a mely kézzel foghatóan tűnik ki Pompeius életéből, megtaníthat bennünket arra, hogy ne igen bizzunk a külső javakban, mert az egyedüli jó, biztos, szilárd és maradandó: az erény.

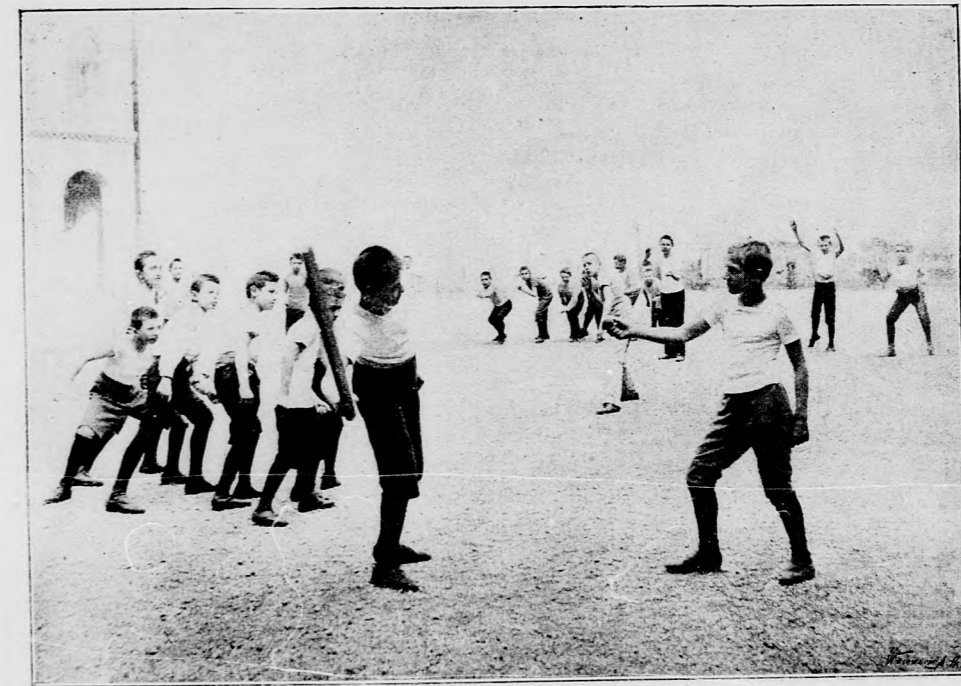
d—o—r.

Nagy méta.

Nincs a fiatalságnak kedvesebb évszaka a tavasznál, mikor ki lehet menni a szabadba,

A Tanulók Lapja második irodalmi pályázata.

1. Tetszés szerint választott tárgy értekezés. Jutalma 1 db. arany.
2. Eredeti elbeszélés, mely a lap szellemének megfelel. Jutalma 1 db. arany.
3. Bármely költemény, mely lehet leíró, elbeszélő vagy lyrai. Jutalma 1 db. arany.
4. Rejtvény: sakk-, vagy képrejtvény. Jutalma 4 korona.
5. Eredeti rajz, mely a lapban közölhető legyen. Feldolgozható bármely tárgy, csak az a fő, hogy oly eszmét fejezzen ki, mely lapunk

Nagy (futó-) méta.

hol a futkározás, labda-játék gyönyöre vár reá. A labdázás, a mily ártatlan, oly kedves, és egészséges is. Képünk a labdajáték egyik legkedvesebb nemét a metázást ábrázolja. Egyik adogató, a többiek ütnek s alkalmas pillanatban kifutnak a metára. Hanem bezzeg van öröm, ha a futók közül egyet megdobjhatnak, mert akkor az ellenfél megy föl és az üt és szalad.

irányának megfelel. Jutalma 20 kötet a Hazafias könyvtárból.

6. Bármely jó fordítás, melyet tárgyánál fogva a Tanulók Lapja közölhet. Jutalma: Uhland költeményei.

Beadási határidő 1895. július 21.

A pályázatra beküldendő dolgozatokat tisztán, a lapnak csak egyik felére kell írni.

Bármelyik tételre pályázhat a Tanulók Lapja minden előfizetője, akár több tételre is.

A pályamunkákhoz zárt jelígyes levelet kell mellékelni, melyben a pályázó pontos czime s

a pályázatra való jogosultságát igazoló cím-szalag legyen mellékelve.

A szerkesztőség főtartja magának a jogot, hogy a beküldött dolgozatokat, ha nem nyertek is jutalmat, de közlésre alkalmasak, a Tanulók Lapjában közölhesse.

A beküldött kéziratokat nem adjuk vissza.

Azon önképzőkörök tagjai, melyek lapunknak előfizetői, szintén résztvehetnek a pályázatban, de a jelígyes levélben igazolni tartoznak, hogy az önképzőkörnek valóban rendes tagjai.

A pályamunkák a Tanulók Lapja szerkesztőségébe (VI. Aradi-utca 8. sz.) bérmentve küldendők. Olyan dolgozatokat, melyekért a postán utánfizetni kellene, nem fogadunk el. Ajánlatos a boríték egyik oldalára a feladó nevét s lakását följegyezni.

Jelentés

a Tanulók Lapja első irodalmi pályázatáról.

(Folytatás.)

A fordításokra beküldött dolgozatok arról győztek meg bennünket, hogy a mi olvasóinkban sem a szorgalom, sem a tehetség nem hiányzik a munkálkodásra. Kaptunk elég csinos dolgozatot, melyek közül jutalomra méltónak *Friedmann Ilona* (lakik Aradon, Kiss Ernő-u. 8. sz.) *Zelma* című dolgozatát íteltük, mely a többi a kifejezések szabatosága és stílusa magyarossága tekintetében felülmulta. Ezenkívül dicséretre és esetleges közlésre méltó dolgozatokat küldtek be a következők: Both János (Eperjes), Becsek Imre (Székelyudvarhely), Tenner Márton (Szeged), Stein Mór (Szentés), Hodács Ágoston (Szeged). Jók voltak még a következők dolgozatai: Pathó Tivadar, Borsay Sándor, Auszterweil Géza, Müller Jenő és Breiner Pálé.

Jelentésünket azon meggyőződéssel zárjuk be, hogy a jövő pályázaton előfizetőink nagyobb számmal és nagyobb lelkesedéssel vesznek részt. Nem sokára itt a vakáció, a mikor az üdülés mellett a komoly munkára is lehet egy kis időt fordítani.

Az érettségi feladatok az 1893-94-iki tanévben.

Rimaszombati prot. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A népköltészet befolyása a nemzeti műköltészet fejlődésére. — 2. A Boeckay-féle fölkelés okai és következményei. 3. A naprendszerrel.

Német nyelv. «A három jó barát» cz. szöveg Herder után.

Latin nyelv. Vergilius Aeneisének V. könyvéből 1—35 sor.

Görög nyelv. Herodotos VII. könyv. 101. és 102. fejezete.

Mennyiségtan. 1. A 300 méter magas Eiffel-torony tetejéről szabadon eső test után mely kezdősebességgel kell egy 3 mpercz múlva után hajítani, hogy mindkettő egyszerre érjen le? Ha tömegük egy klgr., mily eleven erővel érnek le? Mekkora volt mozgása és helyzeti energiájuk? 2.

$$\sqrt[3]{x^2} + \sqrt[3]{x} = 6$$

egyenlet reális pozitív gyöke megadja egy egyenes egyenoldalu henger alkotóját méterekben. Kerestetik ezen henger és az abban írható gömb és kúp felszíne, köbtartalma és ezek aránya.

S.-A.-Ujhelyi r. k. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. Mily kincse rejlik egy nemzetnek nyelvében és irodalmában? 2. Az Árpádok alatt a királyi hatalom emelkedése, majd hanyatlása és ennek okai. 3. A villamosság alkalmazása és haszna a gyakorlati életben.

Német nyelv. Hunyadi János és Mátyás. (Salamon Ferencz után.) Fordítás.

Latin nyelv. Aristides. (Kolmár-Sváby után.)

Görög nyelv. Herodoti libri IX. caput 58.

Mennyiségtan. 1. Mekkora évi betétre van szükség 16 éven keresztül, hogy az ezt követő 24 éven át valaki évi 800 frt járadékot huzhasson, ha évi 4%-ot számítunk? 2. Egy derékszögű háromszög befogói $b = 8.2$ dm., $c = 5.3$ dm.; mekkora azon kettős kúp felszíne és köbtartalma, mely e derékszögű háromszögnek az átfogója, mint tengely körüli forgásából támad?

Soproni kath. főgimnázium.

Magyar nyelv. 1. A magyar dráma története Kisfaludy Károlytól Csiky Gergelyig. 2. Az érzékek szerepe az ismeretszerzésben. 3. A villamosság gyakorlati alkalmazása.

Német nyelv. Non scholae, sed vitae discimus.

Latin nyelv. Aeneas menekül Trojából.

Görög nyelv. Xenophon Anab. I. k. 7 1—5.

Mennyiségtan. 1. Valamely folyónak neve három betűből áll. A három szám, melyek a betűk helyét a latin «abc»-ben jelölik, összeadva 35-öt tesz. Ha a 3-dik számot eggyel gyarapítjuk, a két első az új harmadikkal arith-

metikai haladványt alkot; ha pedig az első számhoz hármat adunk, az új szám a második és harmadikkal geometriai haladványt képez. Mi a folyó neve? Melyik e név betűinek permutációi? 2. Valamely koczkának felszíne 1.176 m²; mekkora a koczka körül szerkesztett gömb felszíne és köbtartalma s mekkora köbtartalmu gömbsegmentumokat metszenek el a koczka határlapjai?

IRODALOM.

Az önképző-körök figyelmébe ajánljuk Hevesi József most megjelent szép kötetét, a mely a „Gordiusi csomó” címet viseli s tizennégy kedves elbeszélést tartalmaz. Ez elbeszélések mindegyike gyakorlott íróra valló finom megfigyelő tehetségről, meleg érzésről, gyöngéd lélekről tanuskodik. Hevesi József nem szorol ajánlásra, neve egy is mint szerkesztője, ugy is mint írója a legismertebbek egyike. E most megjelent és rendkívül izlésesen kiállított kötete a Kosmos műintézet nyomásában jelent meg s 1 frt 50 kr-ért kapható bármely könyvkereskedésben. Megrendeléseket készséggel teljesít lapunk kiadóhivatala is.

Millenniumi történet. Az Athenaeum r.-társulat kiadásában megjelenő «A magyar nemzet története» című tíz kötetes nagy munkának 24. és 25. füzeté most hagyta el a sajtót. Ezekben a füzetekben a második kötet első könyve («Küzdelem a nemzeti függetlenségért») befejezést nyer, az első magyar királyok alatti trónviszályok, Salamon király és a többi királyi hercegek, az ország kiterjesztése, Salamon bukása és első Géza király uralkodása, az ország akkori belső állapota történetének ismertetésével és megkezdődik a második könyv, melynek főcíme: «Szent László és Könyves Kálmán kora», melynek első fejezete «László királyságával» foglalkozik. E két füzet is tele van anyagi értékes rajzzal és kép-ábrázolattal, hogy a füzeteknek majdnem minden lapjára esik egy-egy kép. Mindjárt a 24-ik füzethez egy pompás műmelléklet van csatolva, Székely Bertalannak «László király Horvátország megvédése végett átkel a Dráván» című nagyszabású fal-festményének színes hasonmása, a pécsi székesegyház Imre herezeg kápolnájának falán levő eredeti után. Ugyancsak a 25-ik füzethez csatolt gyönyörű fénynyomatú műmelléklet a pécsi székesegyház belsejét tünteti fel, a hol tudvalevőleg Salamon király megkoronáztatott. «A tihanyi apátság, a régi remete lakásul szolgáló barlanggal»; Kimmach Lászlótól «Szegzárd látkepe»; Demjén Zoltántól «Dömös»; «Mogyoród»; Székely Aladártól «A mesessi kapu»; «A kerési halom»; «A Sajó völgye» mindmegannyi történelmi helyek tájképei. Egyes füzet ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr., félévre (24 füzet) 7 frt 24 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombaton egy-egy füzetet kapnak.

FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés:

Melyik az a szám, melyet 6-tal megszorozva és 3-mal elosztva, melyhez 25-öt hozzáadva s melyből 10-et kivonva a nyert eredmények különbsége annyi lesz, mint a gondolt szám 10-zel megpótoltt kétszerese? (Kún B.)

99

2. Földrajzi kérdés:

Melyik amerikai város az, melynek közelében e század elején az egyik tűzhányóból kitört a láva s a körülötte levő több száz házat eltemette? Hogyan épült fel újra? Minek nevezték el? Melyik állam fővárosa? (Horváth I.)

100

3. Történelmi kérdés:

Melyik francia király volt a centralizált állam igazi alapvetője, a ki a hűbériség romjain teremtette meg az egységes Franciaországot? Milyen nevet adtak neki? (Kaltenecker K.)

101

4. Természetrizai kérdés.

Melyik az az éjjel járó, gyíkhoz hasonló állat, mely nedves helyeken tartózkodik kövek vagy pedig rothadó lombok alatt elrejtőzve. Színe fekete, sárga foltos, testének bőre csupasz. Különösen hol található? (Márki I.)

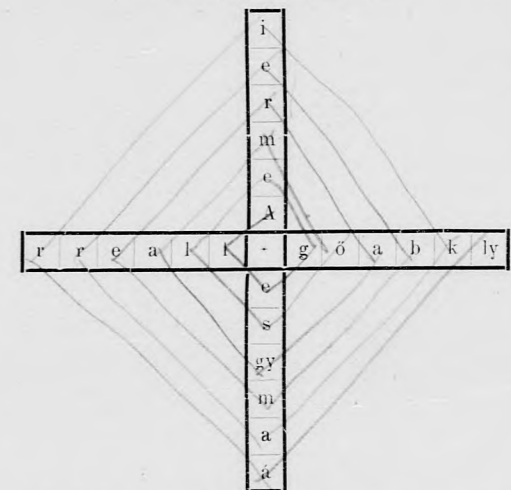
102

5. Vegytani kérdés.

Al₂Si₂O₇ + 2 H₂ minek a képlete? Könnyen dörzsölhető tömeget képez, a legerősebb hőnél is csak meglágyul, de nem olvad; fehér, sárga, zöldes és vöröses; fénytelen, át nem látszó test. (Csizsár J.)

SZÉLMALOM-REJTVÉNY.

— Dávidovics Dezsőtől. —

Megfejtési határidő: június 2.

A 19-ik számban közölt talányok megfejtései: Számítási kérdés: Egy hl. 90 frtba kerülne. — Földrajzi kérdés: Rio de Janeiro. Braziliában. — Történelmi kérdés: Dumézil, miután győzött Valmynál a poroszok fölött, Belgiumba tört. A neerwindeni csata után Ausztriába menekült, hol 1793-ban lefejeztetett, mert a királyságot akarta az Orleansok alatt visszaállítani. — Természetrizai kérdés: A bogács (Carduus acanthoides), a csoportosvirágúak (Aggregatae) rendjébe s a fészkesek (Compositae) családjába tartozik. **Helyesen megfejtették:** Strasser Erich, Kun Béla, Müller Emil, Tóth Gyula, Teluch István, Gödri Béla, Frank Zoltán, Perl Imre, Büchler Izsó, Ösz Ferencz,

Varga K., Löwy Béla, Kiss Sándor, Tóth Kálmán, Bánfy László, Almási Béla, Deutsch Miksa, Kovács Béla, Blach Ferencz, Lányi János, Csizsár József, Bán Pál, Neumann József, Sági Kálmán, Perl Jenő, Lányi Ede, Grüner Rezső, Hevesi Sándor, Salacz Béla, Jäger Gyula, Nagy István, Keresztesi Árpád, Stern Ándor.

A jutalmat Perl Jenő (Szabadka, Perl Sándor ur czimén) nyerte el, kinek a könyvet a kiadóhivatal megküldi.

VEGYESEK.

A koronázás évfordulója, június 8-a az idén is iskolai ünnep lesz a fővárosban. Ezen a napon az összes tanintézetekben szünetelnek az előadások és mindenütt iskolai ünnepeket tartanak. Az ünnepélyek rendezésében az önképzőkörökön és az ifjuságon kívül részt vesznek a tanári testületek is.

A dévai áll. főreáliskola szokásos tanulmányi kirándulását az idén a marosújvári sóbányához rendezi.

A m. kir. Ferencz József-nevelőintézet vizsgálatának sorrendje az 1894/95. iskolai év végén. Május 23-án, csütörtökön délelőtt 11 órákor testgyakorlás, vívás és katonai gyakorlatok. Május 25-én, szombaton d. u. 2—4-ig kézimunka; 5—6-ig lovaglás a nemzeti lovardában. — Május 29-én, szerdán, d. u. 2—5-ig ének és zene az összes tanítványokkal. 5—6-ig angol nyelv. — Május 30-án, csütörtökön, délután 2—4-ig francia nyelv; 4—5-ig német nyelv; 5—6-ig gyorsírászat. A gimnáziumi tantárgyakból való vizsgálatok az iskolai vizsgálatok sorrendje szerint június havában fognak megtartatni.

Majális. A hódmezővásárhelyi ev. ref. főgimnázium kebelében fennálló ifjusági zenekar folyó hó 22-én a «Népkertben» tornaünnepélyvel egybekötött majálist rendezett, a debreczeni tornaversenyen résztvevő tanulók segítségével. Az érdekes műsor végső pontja a szinkörben tartott táncmulatság volt.

Majális. A nyiregyházi főgimnáziumi ifjuság tavaszi táncmulatsága június 5-én fog megtartatni. A majális rendezésére a tanári testület részéről Porubszky Pál és Vietorisz József dr. nyertek megbízást.

Az újvidéki főgimn. Vörösmarty-kör május 19-én tartott ülésén a titkári jelentés után Stolez J. első fokra ajánlja «Az elmezar a drámában és balladában» czimű munkát. Szerzője Schweiger S. S. o. t. Jánosi S. o. t. Arany János «Toldijáról» írott tanulmányát Raffai Sándor I. fokra. Raffai S. o. t. «Rusztém és Szohrab jelleme és tragikuma» cz. tanulmányát Jánosi I. fokra ajánlja. Ezen kívül még a kö-

vetkező dolgozatok fogadtattak el: A csárda (költ. Prokecz Elek S. o. t.) Lehullatja őszszel a fa (vers Németh J.-tól), Téli álom (vers Schweiger Zs. S. o. t.), Oroszország története és megmentője 1812-ben (Pravadofszki J. 7. o. t.) A királyi tett (tört. tanulm. Jánosi Aurél 7. o. t.) A kurucz költészetéről (Fürtös Gy. S. o. t.) Kapitány ur (vers Bruck F. S. o. t.) Tavaszszal (vers Jánosi Aurél 7. o. t.).

A győri kerületi tornaversenyre se-
reányen folynak az előkészületek. A hangver-
senyrendező bizottság, melynek élén Tell
Anasztáz tanár áll, már megállapította a hang-
verseny programját. E versenyt a győri szt.
Benedekrendi főgimnázium, a m. kir. állami
főreáliskola és a kath. tanítóképző intézet ifju-
sága rendezi a kerületi tornaverseny javára f.
hó 28-án a győrvárosi színházban. Május 29-én
este a hangversenyt a vendégek tiszteletére
megismétlik.

Szerkesztői üzenetek.

Hallgató tag. Névtelen levelekre nem válaszolunk.
P. S. Ujvidék. Benn volt a lapban. Arra kérjük, hogy rövid, velős tudósításokat küldjön, mert mint látja, minden tudósítását át kell dolgozunk. Reméljük, hogy az év végére a két jó el fog tűnni. Majd utána nézünk!
Varga G. M.-Tur. Persze hogy a vakációban is minden vasárnap meg fog jelenni a T. Lapja. **Tattárszky A. Kassa.** A Franklin-társulat kiadásában megjelenő Verne regényekhez, úgy tudjuk, lesz bekötési tábla is. A fotografálásra vonatkozó szerekrol katalogust a Calderoni és Társa czégtől kérjen. Hivatkozzék reánk. A Kalte-necker-féle pályázaton nyertes «Honka» cz. elbeszélést nem közöljük, mert nem lapunkba való. **Müller E. Lövő.** A lakásváltoztatást jelentse be akkor, ha Lövőről el-megy. **Wechsler J. Szolnok.** Milyen rejtvényeket küld-jön? Bárminiket, csak az a fő, hogy jók legyenek. **Stein M. Szentés.** A pályázatban elég világosan megír-tuk. A tárgy tetszés szerint választott lehet. Maga derék fiúnak látszik, éppen ezért ne tetelezzé föl, hogy mi előfizetőink iránt ellenszenvvel lehetünk bármily okból is. **Schober B. Baja.** Ugy látszik, hogy a dolgozata felül fogja mulni a többit. A pályázók neveit annak idején közöltük. Ő is ir. **Kemény A. A tanulmány** a pályázatra már elkészt. Tud maga addig még másikat is csinálni. Oberon jó lesz a pályázatra. Az ajánlandó dolgokat meg kellene beszélni, azt csak élőszóval vé-gezhetjük el.

Érintkezés.

Ki hajlandó előfizető társaim közül egy flobertpuskát, pisztolyt vagy egy fotografáló gépet egy 400-szoros nagyító mikroszkopiumért elcserélni? A fotografáló gépre esetleg ráfizetek.
Breiner Pál.

«Kosmos» müintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMARA.

Előfizetési árak:
Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnásiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” müintézet, kö- és könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:
Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.

HIRDETÉSEK
felvetetnek és jutányosan számíttanak.

INCZÉDY DÉNES

a pécsi főgimnázium igazgatója.

A tisztelet, ragaszkodás és hála érzelmeit tolmácsolni az iránt, a ki tanárunk volt, kötelességünknek ismerjük férfikorunkban is. A tanár tovább működik rögzös pályáján, a tanítványok elszélednek az életben, ki erre, ki arra, s az életküzdelemben csak olykor-olykor jut egy-egy pillanat a visszaemlékezésre, a melybe az általunk szeretett tanár iránt a hála érzelme vegyül.

Kicsiny deák voltam, mikor a most jubiláló igazgató ur tanítani kezdett s ifjává serdültem, mikor az érettségi után bucsút vettem attól a kedves tanáromtól, a ki középiskolai pályámon végig vezetett s nem tudom emlékszik-e reá, ezzel az arczképpel az ő előadásai után megírott szép jegyzeteimért megjutalmazott.

Hosszu idő mult el azóta, az igazi küzdelem s a férfikor munkája, melyben előre nem látott események hatása alatt pályámon különböző utakon vezetett a Gondviselés keze, de e hosszu idő alatt mindig kegyelettel őriztem e képet s hálával gondoltam legkedvesebb tanáromra, a pécsi főgimnáziumnak jelenlegi igazgatójára.

Hogy azt a tiszteletet, mely bennem, mint

egyik tanítványában él, a többiben is ki tudta magának vinni, elég bizonyosságot adott neki a lefolyt jubileumi ünnepség, melyben arról is meggyőződhetett, hogy mi, azóta férfiakká vált tanítványai elvittük magunkkal a szeretet tüzeit az ország minden részébe, s midőn híret vettük jubileumának, készséggel siettünk ragaszkodásunknak kifejezést is adni.

Az az érdemkereszt, melylyel a Felső az igazgató ur mellett földiszította, a közoktatásügy terén szerzett érdemekért senkit sem illet meg jobban; az az alapítvány, melyet a volt tanítványok tettek az ő nevének megörökítésére, csak azt bizonyítja, hogy mindnyájan egy szívvvel egy lélekkel óhajtjuk, hogy emléke ne muljon el a pécsi gimnázium életében sohasem, hanem fenhangon hirdesse, hogy milyen tanár volt az, a kit tanítványai ilyen nagyon szerettek.

Ez a pár sor pedig legyen záloga ama végtelen nagyrabecsülésnek és szeretetnek, mely egykori tanárom iránt eltölti lelkemet, a kinek őszinte szívből kívánom, hogy őt a Gondviselés sokáig boldogságban s jólétben tartsa meg.
R. K.

